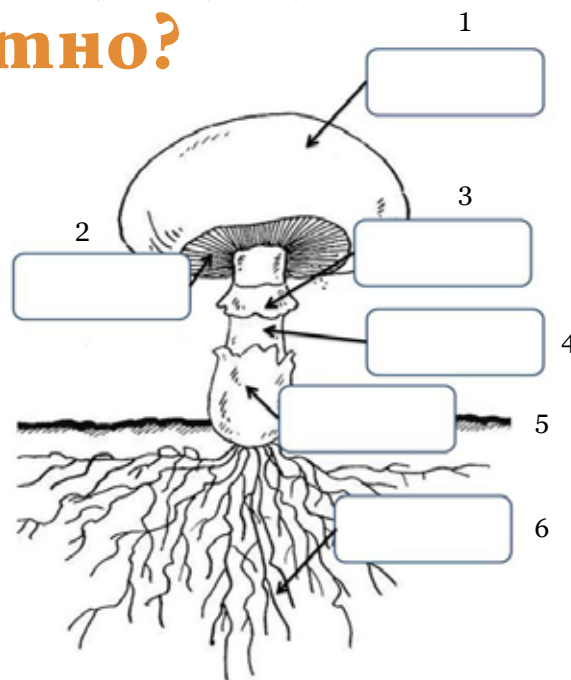

А гъбите какво са? Растение или животно?

Обозначете частите на гъбата

Гъбите не са нито растения, нито животни. Те се отнасят в отделно царство „Гъби“ (*Fungi*). Тези интересни творения на природата сякаш поникват като растения, често дори приличат на тях, но от гледна точка на еволюцията имат много повече общи черти с животните. Както хората и животните вдишват и издишат, те усвояват кислород и отделят въглероден диоксид. Няма в своите тъкани хлорофил, чрез който растенията фотосинтезират, затова не се нуждаят от слънчева светлина, за да растат и разчитат на други организми, за да си набавят храна.

Обикновено виждаме само надземната част от гъбите (шапка, пръстен, гънче и торбичка), а тя е всъщност една малка част от цялото ѝ устройство. Това е размножителният орган на гъбите, чрез който те отделят малки клетки, наречени спори, които, попадайки в подходящи условия, се делят и възпроизвеждат младата гъбка. „Коренът“ на гъбите се нарича мицел и ние не можем да го видим, защото се намира вътре в почвата или в повърхността, върху която гъбата е пораснала – например дървесина, слама, листна постеля и други. Мицелът всъщност е тялото на гъбата и е изграден от множество нишки, които се наричат хифи.

Гъбите са много полезни и важни за природата, защото разграждат органичните вещества и ги преработват до прости минерални соли, които са неорганични вещества. Така се затваря хранителната верига, защото неорганичните вещества могат да се усвоят от зелените растения за изграждането отново на органични съединения. Ето защо гъбите имат необходимостта да живеят в „сътрудничество“ с друг организъм. Това може да е вредно за другия (само гъбите извличат полза), но може да е полезно и за двата организма. Има гъби, които живеят по дърветата в гората и могат да се срещнат с всичките им части – корен, стъбло, корона. Те разлагат органичните вещества дори и от гниещата дървесина. По тази причина често може да видите гъби върху вече стари и сухи дървета.

Симпатичните шапковци могат да бъдат ядливи или отровни. Много често ядливите гъби имат свои отровни двойници. Именно заради това НЕ ТРЯБВА да берем гъби от гората без близък човек, който ги познава много добре.

При бране на гъби не трябва да ги дърпаме, за да не унищожим мицела им. Надземната част се отрязва внимателно до основата с ножче.

Ядливите гъби са полезни и влияят благоприятно върху имунната система на човека. Те са единственият източник на витамини от групата В, които не са от животински произход. Ние, хората, ядем гъби, без дори да го подозираме. Те се съдържат в маята, в някои лекарства, както и в много от ароматизаторите за храна.

Освен в кухнята и фармацевцията гъбите имат много други приложения. Например хитинът, който ги прави трудносмилаема храна за хората, може да се използва за направата на хартия и текстил. От някои гъби може да се произвеждат и бои.

В далечното минало хората са използвали прахановата гъба, за да получат по-лесно искра за палене на огън при удрянето на два кремъка (вид твърд камък) един в друг. Не бива обаче да забравяме, че всеки огън в гората крие риск от пожар.

Но има и друг начин, по който гъбите могат да осветят тъмнината и това не включва пламъци. Наричат се биолуминесцентни гъби. Те произвеждат зелено сияние, когато молекулите на специално вещество в тях реагират с кислорода – точно както при светулките, морските риби и други биолуминесцентни организми. Известно е, че над 30 вида гъби светят в тъмнината, привличайки насекоми през нощта, за да разпръснат спорите си.

А това би могло да е от голяма полза за човечеството. Например благодарение на съвместимостта на гъбите с биохимията на растенията учените смятат, че един ден биха могли да използват генното инженерство и да направят „светещи“ дървета. Те ще бъдат перфектната зелена алтернатива на уличните осветителни тела.

Инж. Борислава ЛИЧЕВА
РДГ – Русе